

**RAQAMLI VA INTERFAOL MUHITDA MAKTABGACHA TA'LIM
TARBIYACHISINING KASBIY KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING
DOLZARB MASALALARI**

Qobilova Madina G'olibjon qizi

Qashqadaryo pedagogika texnikumi o'qituvchisi,

**THE IMPORTANCE OF INTERACTIVE TEACHING METHODS IN THE
EDUCATION AND UPBRINGING OF PRESCHOOL CHILDREN**

Qobilova Madina G'olibjon qizi

Lecturer, Kashkadarya Pedagogical Technical School

Annotatsiya: *Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim tizimida tarbiyachining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishning dolzarb masalalari yoritilgan. Zamonaviy ta'lim sharoitida pedagogdan nafaqat bilim berish, balki bolalarning shaxsiy, ijtimoiy va emotsional rivojlanishini ta'minlash talab etiladi. Maqolada pedagogik, psixologik, kommunikativ, metodik va raqamli kompetensiyalar mazmuni tahlil qilinadi hamda interfaol va raqamli ta'lim muhitida ularni rivojlantirish yo'llari ko'rib chiqiladi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, yuqori kasbiy kompetensiyaga ega tarbiyachi ta'lim jarayonining samaradorligini oshiradi va bolalarning har tomonlama rivojlanishiga xizmat qiladi.*

Kalit so'z: *Kasbiy kompetensiya, maktabgacha ta'lim, tarbiyachi, pedagogik kompetensiya, raqamli kompetensiya, interfaol metodlar, bolalar rivoji, kommunikativ ko'nikmalar.*

Abstract: *This article examines current issues in developing the professional competencies of preschool educators in modern educational conditions. Today's educators are required not only to provide knowledge but also to support children's personal, social, and emotional development. The paper analyzes key competencies such as pedagogical, psychological, communicative, methodological, and digital competencies, and explores ways of developing them within interactive and digital learning environments. The findings indicate that educators with well-developed professional competencies significantly improve the effectiveness of the educational process and contribute to the holistic development of children.*

Keywords: *Professional competence, preschool education, educator, pedagogical competence, digital competence, interactive methods, child development, communication skills.*

Bugungi globallashuv va raqamli transformatsiya sharoitida ta'lim tizimi tubdan yangilanmoqda. Ayniqsa, maktabgacha ta'lim bosqichida tarbiyachining roli yanada ortib, undan nafaqat bolalarga bilim berish, balki ularning shaxsiy, ijtimoiy va

emotsional rivojlanishini ta'minlash talab etilmoqda. Shu sababli, zamonaviy tarbiyachi yuqori darajadagi kasbiy kompetensiyalarga ega bo'lishi zarur. Maktabgacha ta'lim tizimida kompetensiyaga asoslangan yondashuvning joriy etilishi tarbiyachining bilim, ko'nikma va malakalarini yangicha talqin qilishni taqozo etadi. Ayniqsa, raqamli texnologiyalar, interfaol metodlar va innovatsion pedagogik yondashuvlar tarbiyachi faoliyatining ajralmas qismiga aylanmoqda.

Kasbiy kompetensiya bu tarbiyachining o'z kasbiy faoliyatini samarali va natijador amalga oshirishi uchun zarur bo'lgan bilim, ko'nikma, malaka hamda shaxsiy sifatlarning integratsiyalashgan majmuasidir. Zamonaviy pedagogik yondashuvlarda kompetensiya tushunchasi faqat nazariy bilimlar bilan cheklanmaydi, balki ularni amaliy faoliyatda qo'llash, muammoli vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qilish, innovatsion fikrlash va doimiy kasbiy rivojlanishga intilish kabi jihatlarni ham qamrab oladi. Shu nuqtai nazardan, kasbiy kompetensiya pedagogning nafaqat bilim darajasini, balki uning real ta'lim jarayonida samarali faoliyat yuritish qobiliyatini ham belgilaydi.

Maktabgacha ta'lim tarbiyachisining kasbiy kompetensiyalari ko'p qirrali bo'lib, ular bir-biri bilan uzviy bog'liq holda namoyon bo'ladi. Avvalo, pedagogik kompetensiya tarbiyachining ta'lim-tarbiya jarayonini ilmiy asosda tashkil etish, bolalarning yosh va individual xususiyatlarini inobatga olish hamda samarali metod va texnologiyalarni qo'llash qobiliyatini ifodalaydi. Psixologik kompetensiya esa bolalarning ruhiy rivojlanish qonuniyatlarini tushunish, ularning hissiy holatini to'g'ri baholash va ijobiy psixologik muhit yaratish bilan bog'liqdir. Shu bilan birga, kommunikativ kompetensiya tarbiyachining bolalar, ota-onalar va hamkasblar bilan samarali muloqot o'rnatish, fikrni aniq va ravon ifodalash, tinglash va tushunish madaniyatiga ega bo'lishini taqozo etadi. Metodik kompetensiya esa turli pedagogik yondashuvlar, interfaol metodlar va ta'lim texnologiyalarini tanlash hamda ularni maqsadga muvofiq qo'llashni o'z ichiga oladi. Axborot-kommunikatsion yoki raqamli kompetensiya zamonaviy ta'lim muhitida alohida ahamiyatga ega bo'lib, tarbiyachining raqamli vositalardan samarali foydalanish, multimedia materiallar yaratish va onlayn resurslardan unumli foydalanish qobiliyatini aks ettiradi.

Bundan tashqari, kreativ va innovatsion kompetensiya tarbiyachining ijodiy yondashuvga ega bo'lishi, yangi pedagogik g'oyalarni ishlab chiqishi va ta'lim jarayoniga innovatsiyalarni joriy eta olish salohiyatini ifodalaydi. Ushbu kompetensiyalarning uyg'unlashuvi tarbiyachining kasbiy faoliyatini samarali tashkil etishga xizmat qiladi hamda maktabgacha ta'lim sifatini oshirishda muhim omil bo'lib hisoblanadi.

Zamonaviy maktabgacha ta'lim tarbiyachisi bir nechta muhim kompetensiyalarni o'zida mujassamlashtirishi lozim. Pedagogik kompetensiya tarbiyachining ta'lim jarayonini to'g'ri tashkil etishi, bolalarning yosh xususiyatlarini hisobga olgan holda darslarni rejalashtirishi va samarali metodlarni qo'llashini anglatadi. Psixologik kompetensiya esa bolalarning individual xususiyatlarini tushunish, ularning hissiy holatini hisobga olish va ijobiy psixologik muhit yaratish bilan bog'liq. Kommunikativ

kompetensiya tarbiyachining bolalar, ota-onalar va hamkasblar bilan samarali muloqot o'rnatish qobiliyatini ifodalaydi. Bu ayniqsa maktabgacha yoshdagi bolalar bilan ishlashda muhim ahamiyatga ega. Metodik kompetensiya esa turli pedagogik metod va texnologiyalarni to'g'ri tanlash hamda qo'llashni nazarda tutadi. Raqamli kompetensiya zamonaviy ta'limning ajralmas qismi bo'lib, tarbiyachining axborot texnologiyalaridan foydalanish, onlayn resurslar va interfaol platformalarni qo'llash qobiliyatini o'z ichiga oladi. Kreativ kompetensiya esa tarbiyachining yangicha yondashuvlar, ijodiy topshiriqlar va innovatsion g'oyalarni ishlab chiqish qobiliyatini ifodalaydi.

Bugungi kunda interfaol ta'lim metodlari va raqamli texnologiyalar tarbiyachining kasbiy rivojlanishida muhim omil hisoblanadi. Interfaol metodlar orqali tarbiyachi bolalarni faol o'quv jarayoniga jalb etadi, ularning mustaqil fikrlashini rivojlantiradi va ijtimoiy ko'nikmalarini shakllantiradi. Raqamli vositalar multimedia, interfaol o'yinlar, mobil ilovalar va onlayn platformalar ta'lim jarayonini yanada samarali va qiziqarli qiladi. Shu bilan birga, tarbiyachining doimiy ravishda o'z ustida ishlashi, yangi bilimlarni o'zlashtirishi va innovatsion yondashuvlarni amaliyotga joriy etishi zarur.

Amaliyot shuni ko'rsatadiki, yuqori kasbiy kompetensiyaga ega bo'lgan tarbiyachi ta'lim-tarbiya jarayonini samarali tashkil eta oladi va bolalarda o'rganishga nisbatan barqaror hamda ongli qiziqish uyg'otadi. Bunday pedagog har bir bolaning individual psixologik va fiziologik xususiyatlarini chuqur tahlil qilib, differensial yondashuvni ta'minlaydi hamda ularning tabiiy qobiliyatlari va salohiyatini to'liq ro'yobga chiqarishga erishadi. Shu bilan birga, u ta'lim jarayonida ijobiy psixologik muhitni shakllantirib, bolalarda o'ziga ishonch, erkin fikrlash, tashabbuskorlik va faol ishtirok etish ko'nikmalarini izchil rivojlantiradi.

Zamonaviy kompetent tarbiyachi ta'lim jarayonini faqat bilim berish bilan cheklab qolmay, balki bolalarning mustaqil fikrlashi, muammoli vaziyatlarga moslashuvi va ijodiy yondashuvini ham rivojlantiradi. U interfaol metodlar, o'yin texnologiyalari va innovatsion pedagogik yondashuvlardan samarali foydalangan holda har bir mashg'ulotni bolalar uchun qiziqarli va mazmunli tashkil etadi. Natijada bolalar bilimlarni faqat qabul qiluvchi emas, balki faol yaratuvchi va ishtirokchi sifatida o'zlashtiradi. Bundan tashqari, yuqori kasbiy kompetensiyaga ega tarbiyachi ota-onalar bilan samarali hamkorlikni yo'lga qo'yadi, bu esa bolalarning rivojlanishida uzviylik va izchillikni ta'minlaydi. Pedagogning professional yondashuvi bolalarda ijtimoiy ko'nikmalar, muloqot madaniyati va jamoada ishlash qobiliyatining shakllanishiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Natijada ta'lim samaradorligi sezilarli darajada oshadi, bolalarning intellektual, ijtimoiy va emotsional rivojlanishi kompleks tarzda ta'minlanadi hamda ularning keyingi ta'lim bosqichlariga tayyorgarligi mustahkamlanadi..

Zamonaviy pedagog o'z faoliyatida interfaol metodlar va raqamli vositalardan samarali foydalangan holda bolalarning diqqatini jalb etadi, ularning bilishga bo'lgan

ehtiyojini kuchaytiradi va bilimlarni chuqurroq o'zlashtirishiga erishadi. Masalan, didaktik o'yinlar, multimedia materiallar va interfaol topshiriqlar orqali tashkil etilgan mashg'ulotlar bolalarda faollikni oshirib, o'quv jarayonini qiziqarli va mazmunli qiladi. Bu esa nafaqat bilimlarning mustahkam o'zlashtirilishiga, balki bolalarning ijtimoiy va emotsional rivojlanishiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Maktabgacha ta'lim tizimida tarbiyachining kasbiy kompetensiyalari ta'lim sifatini belgilovchi eng muhim omillardan biri hisoblanadi.

Ayniqsa, raqamli va interfaol muhitning jadal rivojlanishi sharoitida ushbu kompetensiyalarni rivojlantirish dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Zamonaviy tarbiyachi faqat bilim beruvchi emas, balki ta'lim jarayonini tashkil etuvchi, yo'naltiruvchi va innovatsion yondashuvlarni amaliyotga tatbiq etuvchi mutaxassis sifatida faoliyat yuritishi zarur.

Shu bilan birga, tarbiyachining kasbiy kompetensiyalarini uzluksiz rivojlantirish ta'lim tizimining ustuvor vazifalaridan biri bo'lib qolmoqda. Bu esa pedagoglarni zamonaviy pedagogik texnologiyalar, interfaol metodlar va axborot-kommunikatsiya vositalari bilan qurollantirishni talab etadi.

Natijada maktabgacha ta'lim muassasalarida yuqori sifatli ta'lim muhiti yaratiladi hamda bolalarning har tomonlama rivojlanishi uchun mustahkam asos shakllanadi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. OECD. (2023). Teachers as Designers of Learning Environments: The Importance of Professional Competence. Paris: OECD Publishing.
2. UNESCO. (2022). Reimagining Early Childhood Care and Education: Global Report. Paris: UNESCO Publishing.
3. European Commission. (2021). Supporting the Professional Development of Early Childhood Educators. Brussels.
4. Karimova V.M. (2022). Pedagogik psixologiya va kasbiy kompetensiya. – Toshkent: Fan va texnologiya.
5. O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta'lim vazirligi. (2023). Maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirish konsepsiyasi. – Toshkent.